

UIT DE SCHRIFT

Oud en Jong.

En niemand, die ouden (wijn) drinkt, begeert terstond nieuwen; want hij zegt: de oude is beter. Lucas 5:39.

"Humor" heeft een exegeet (Zahn) in dit woord van Christus meenen te beluisteren. Het vers spreekt hem nog sterker daarvan, nu hij het anders vertaalt: niemand, die ouden wijn drinkt, wil graag nieuwen: want hij zegt: de oude is goed. Humor of niet, — in ieder geval is er in dit woord gericht.

Gericht over „jongen” en „ouden”. En alleen door denzelfden Christus, die hen hier te zamen beschaamt, kunnen zij dan ook, juist daardoor, elkaar blijven vasthouden.

Want tot de „jongeren” zegt Christus, dat het een ALGEMEEN menselijke trek is, dat, wie aan ouden wijn gewend is, den nieuwen niet zoo maar dadelijk begeert. Daar moet, als er van werkelijk nieuwe dingen sprake is, en van een heusch verwerken daarvan (immers: drinken) iets in een mensch gebeuren. Wie dat niet verstaat, wie daarom licht, wie er niet mee rekenen wil, en maar over die menschen heenloopen wil, welke zich bij voorkeur aan hun „ouden wijn” houden, die handelt dwaas: hij kent het menselijke leven niet. Niemand, die ouden wijn drinkt, mag zóómaar nieuwen.

Maar tot de „ouderen” komt de Christus ook met Zijn woord; het sluit met nadruk een rede af, en is alleen bij Lucas opgeteekend. Die ouden hooren hier, dat de neiging, om bij den „ouden wijn” te blijven, algemeen-MENSCHELIJK is. Ze moeten wel bedenken, dat Christus hier een gelijkis spreekt (vs. 36); dat Hij dus als Middelaar heenwijst naar hoogere goederen. Zij mogen hun conservatie-wil niet tot conservatisme laten ontaarden, door den algemeen-menschelijken trek van voorliefde voor den goeden-ouden-wijn zóómaar over te dragen op de nieuwe leer, de nieuwe prediking, het nieuwe gebod, dat eerst door den Dooper, thans ook door Christus zelf, is gepredikt. Want een feit is het, dat de Christus brengt, wat voor de leerlingen der farizeërs en schriftgeleerden nieuw is. Wie de schriften kent, weet, dat dat nieuwe eigenlijk het oude is. Maar ze moeten er dadelijk aan toevoegen, dat het het-oude-in-ervulling is. En in zoverre is het toch ook voor hen weer iets nieuws.

Wat dus voor wijn geldt, dat geldt wel — in zoverre het punt van vergelijking is — tevens voor de waarheid (men denke daaraan, als men de woorden leest van vs. 37, 38, en ook 39), doch het put de waarheidsvraag niet uit. Al is het algemeen-menschelijk, dat men liefst bij den ouden wijn blijft, en al verklaart dit dus, en wetligt het tevens den natuurlijken „schroom”, dien elk evenwichtig mensch bij zich voelt, als hij tegenover iets „nieuws” zich geplaatst ziet, toch is het ook maar algemeen-menschelijk; men mag aan den natuurlijken „schroom” geen autoriteit toekennen. Want indien het Christus is, die met nieuwen wijn als de Kroon van al Gods wetlige profeten-schenkers tot ons komt, en beveelt, hem te drinken, dan behoort de conservatieve, hetgeen hem hier geboden wordt, te drinken. Men doet met wijn-smaak-wetten geen waarheids-aanvaardings-geboden af in 't koninkrijk der hemelen.

Ware dit Messiaansche woord meer door „de kerk” geëerbiedigd, er zouden minder kerkelijke scheuren gemaakt zijn en door verleiders goedgepraat.

Het zou ook heden minder gebeuren in de kerkelijke pers.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

Het afscheid van Professor Honig.

Verleden week heeft Kampen een bijzonder mooien dag gehad. Het staat ons volkomen vrij, dit te beweren. In het algemeen gesproken, kan het 'n tikje dwaas lijken, als iemand constateert, dat de dag, waarop hij zelf een deel van het werkprogramma voor zijn rekening heeft moeten nemen, goed is geweest. Men kan daaruit zekere naieve zelfgenoegzaamheid beluisteren, — in veel gevallen.

Maar niet in dit geval.

Want als ik van een „mooien dag” spreek, dan heb ik niet het oog op de gehouden redevoeringen. Ieder weet, dat het mooie van den dag daarin niet zou liggen. Wie kwamen, hebben van te voren geweten, dat, gelijk bij elke officiële academische rede, de vaktermen zouden verondersteld worden, en dat een „gemeinverstandliche” rede zou beantwoord zijn, met de vraag: wat doet u hier eigenlijk?

En nu zie ik hierin het mooie van dien dag: dat er zoo velen geweest zijn, die hun warme belangstelling in Kampen hebben getoond, en daardoor bewezen hebben, dat de ruime groote Aula (hoezeer die voor dergelijke academische redevoeringen toch eigenlijk beter geschikt is), dezen keer terecht werd ongebruikt gelaten, om in de nog ruimere Burgwalkerk de historie van een rijk verleden te doen herleven in den dag van dit heden. Dat gereformeerde volk, die gereformeerde kerken, welke samen op 17 Jan. j.l. om den Kamper kring zijn heen gaan staan, DIE hebben door deze betooning van liefde en gemeenschap den dag mooi gemaakt. En voor dit, ook uit „cultureel” oogpunt voor „wijzen en verstandigen” verborgen levensgeheim blijft de Kamper kring zoo uiterst dankbaar. Hij zou daar niet buiten kunnen. Hij teert daarop, en dat is zijn blijdschap en kroon.

Mijn persoonlijk deed het zeer goed, mijn beide collega's redacteurs te zien. Voor hun vriendelijke woorden zeg ik ten eerste dank. En voorts moge ik, op dezen dag terugziende, allen danken voor de treffende blijken van belangstelling, die ik van verschillende zijden ontving. Kon ik allen persoonlijk danken, ik zou ons blad voor dit persoonlijk woord niet bezigen. Nu het onmogelijk is, aan particuliere beantwoording te beginnen, in de hoop, ook te voleindigen, moge ik langs dezen weg dit korte, maar oprechte woord van erkentelijkheid spreken.

...

Een mooie dag. —

Ja, nu word ik toch nog weer persoonlijk: ik noem den 17en Januari mooi door het afscheid van Prof. Dr. A. G. Honig.

Neen — afscheid nemen schijnt niet een oorzaak van vreugde te zijn.

Maar men kan zich ook bedienen van bijbelsche begrippen: b.v. voleindigd worden.

Dat laatste is altijd mooi en is ook altijd een oorzaak van vreugde.

Ik ben er zeker van, dat ieder, die Prof. Honig kent, en getuige was van het afscheid, dat van deze eerbied- wekkende figuur genomen is, in stilte bij zichzelf gedacht heeft zoo iets als: „mijn afscheid zij, gelijk het zijne”.

Prof. Hoekstra heeft eens, enkele jaren geleden, op volkomen juiste wijze de betekenis van Prof. Honig geschetst (tijdens diens ambtsjubileum); en verleden week hoorde ik het in intiem kring nog breder, en met dezelfde juistheid doen. Hij wees op het verbindende in Prof. Honigs optreden.

Ieder weet, dat tijdens Prof. Honigs optreden er maar een heel klein beetje noodig was, om accenten te leggen, en nuances te doen uitkomen, en theologische onderscheidingen toe te spitsen op zoodanige wijze, dat in de Gereformeerde Kerken, zoolang geen breuk, dan toch een verwijdering zou zijn ontstaan tusschen twee groote groepen: een verwijdering, die voor God niet zou te verantwoorden zijn geweest, en die het aantal kerkelijke zonden, waaraan orthodox-Nederland zoo schrikkelijk lang zich een kwaden roes van dommen hoogmoed drinkt, met een zeer erge, en in het oog loopende zou vermeerderd hebben.

Maar Prof. Honig heeft door zijn optreden dat voorkomen.

Door zijn persoon?

Ja zeker, óók door zijn persoon.

Maar niet minder door zijn werk. Door zijn bewust ingenomen wetenschappelijke positie. Door zijn levensarbeid, dien hij klaar en scherp heeft afgegrensd, en dien hij met groote trouw en met volle bewaring en van zijn persoonlijke waardigheid en van zijn gereformeerde overtuiging heeft verricht in zijn mooie professorale loopbaan.

Indien Prof. Honig alleen maar zijn persoonlijke en ieder-bekende vriendelijkheid (zoo iets van zijn „ziel”) had gemaakt tot inzet van een irenische actie, hij zou niet de warme liefde, niet den oprechten eerbied hebben ontvangen, óók van Prof. Lindeboom. Want hoezeer deze zelf evenzeer een irenische „ziel” had, en niet minder op den vrede gesteld was, Lindeboom zou toch niet gezweven hebben, indien Honig kwesties van wetenschap en theologie en belijdenis had willen afdoen met den inzet van een gracieuze ziels-gesteldheid. Maar het aan den Kamper kring bekende feit, dat de professoren Lindeboom en Honig altijd het uitnemend samen hebben kunnen vinden, en elkaar ook naar buiten steeds hebben geëerd (teneinde ook daardoor misverstand weg te nemen), het bewijst wel ten overvloede, dat Prof. Honig zijn vredeswerk heeft kunnen baseeren op goed-gereformeerden grondslag. We „bewijzen” dat vandaag door een beroep op Lindeboom.

Wij zijn er zeker van, dat men later ten aanzien van Lindeboom hetzelfde zal kunnen en willen „bewijzen” met een beroep op Honig.

Daarom is het levenswerk van Prof. Honig voor de Gereformeerde Kerken van groote en duurzame betekenis geweest. In zijn benoeming ziet thans ieder, die op het verleden terugziet, Gods hand.

En mij dunkt, dat in deze historische week daarom ook in deze rubriek opzettelijk mag herinnerd worden aan een langen, vruchtbaren levens-

arbeid, die voor de Gereformeerde Kerken, en daardoor ook voor heel het kerkelijk leven in Nederland betekenis heeft gehad.

Zeker, in dit korte woord spreekt zich — waarom dit te verheelen? — óók de dankbare leerling, ook de door zóó groote ambtstrouw en geestes-adel verlegen-schuchter gehouden opvolger uit.

Maar het is toch óók de redacteur van deze rubriek, die met volle aandacht voor datgene, wat hij met deze rubriek altijd zakelijk bedoeld heeft, juist daarom aan Prof. Honig hier een woord moest wijden.

K. S.

Geen bliksemaflanders!

De lezers kennen de historie. De Chr. Geref. Ds K. G. van Smeden had beweerd, dat het voor de toekomstige deputaten zijner kerk lastig zou zijn, om met de Gereformeerde Kerken over een eeniging te onderhandelen. Want volgden zij het advies van de Amsterdamsche kerkbode, dan zouden zij niet over 1892 mogen spreken; en namen zij mijn woorden ter harte, dan zouden zij het niet over 1905 mogen doen.

Om Ds v. S. uit deze lastige positie te redden, wees ik hem er op, dat hij verkeerd gelezen had. Want in de aangehaalde uitspraak uit de Amsterd. kerkbode stond met niet één letter, dat over 1892 moest gezweven; en omgekeerd heb ik beweerd, dat er onzerzijds waarschijnlijk wel geen bezwaar zou zijn om over 1905 te handelen; al voegde ik er bij, dat daarmee dan een andere kwestie zou opgenomen worden dan in 1892 hoofdzak was geweest.

Hierop komt Ds v. S. in zijn kerkbode van 19 Jan. j.l. terug. De quintessence van zijn betoog is, dat „thans, nu toch eenmaal de ineensmelting en het apart leven der Chr. Gereformeerden reeds langer dan derlig jaren een feit is en de mogelijkheid tot samenwoning wordt onder de oogen gezien, de leerstellige bezwaren actueel zijn.”

Het is duidelijk, dat Ds v. S. met dit laatste artikel weer een ander vraagstuk aan de orde stelt dan in zijn eerste. Indien hij zichzelf gelijk was gebleven, had hij één van tweeën moeten doen. Hij had óf eerlijk moeten erkennen, dat de lastige positie voor de toekomstige verenigings-deputaten niet bestaat, omdat noch de Amsterd. kerkbode, noch ik geschreven hebben wat hij ons liet zeggen. Of hij had nader moeten aantoonen, hoe hij in onze woorden lezen kon, wat hij er van heeft gemaakt. Maar nu plaatst hij een bliksemaflander en begint te zeggen: ja maar, nu de besluiten van 1905 er eenmaal liggen, moet er ook over gehandeld; en leidt hij hiermee de aandacht van de oorspronkelijke kwestie af. Al blijf ik van oordeel, dat met de besluiten van 1905 een andere zaak wordt opgenomen dan in 1892 hoofdzak was; en al erkent Ds v. S. zelf, dat in 1892 op de kerkrechtelijke bezwaren meer de klemtoneel is gevallen — hiermee heb ik toch nog niet gezegd, dat er niet over 1905, en de Amsterd. kerkbode nog niet, dat er niet over 1892 mag gesproken. En dit was juist de vermeende moeilijkheid, waarom door Ds v. S. samenspreking onmogelijk werd geacht.

Een tweede bliksemaflander plaatst Ds v. S. aan 't slot van zijn stukje. Door mij onedele motieven toe te dichten, toen ik hem wees op zijn vlucht uit het concrete, leidt hij de aandacht af van dit andere feit, dat hij niet herroept de zonde, waardoor hij in 't publiek zoowel uit de woorden van Amsterd. kerkbode als uit de mijne een andere moraal getrokken heeft dan er duidelijk in lag.

Een derde bliksemaflander zet Ds v. S., door te doen alsof ons blad de schuldige is, dat de vereniging nog niet verder gevorderd is. „Als nu „De Reformatie” de Chr. Gereformeerden met hun bekende bezwaren eens bij de hand nam om met hen de paden van Schrift en Belijdenis te bewandelen, zou dit blad zijn naam eere aandoen en kwam er hope op een oprechte vereniging. Maar dit gebeurt niet.” Hierbij leidt Ds v. S. de aandacht af van dit dubbele feit: a) dat „De Reformatie” al verscheiden jaren bezig is om haast iedere week de geschilpunten tusschen de Chr. Gereformeerden en ons zoo zuiver mogelijk te stellen; en b) dat in deze zelfde beschuldigde Reformatie reeds in 1929 een artikelenreeks over de Gereformeerde verbondsbeschouwing is verschenen, welke, voor zoover mij althans bekend, nog nooit door iemand van Chr. Geref. zijde is aangevallen, laat staan weerlegd.

E. D. KRAAN.

„Bijbel en Dogmatiek”¹⁾.

Onder dit typeerend opschrift bestrijdt Prof. Obbink in No. 10 van het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur” mijn kritiek op Russells uitspraak, dat hij niet gelóóft, dat Christus' verzoening den toorn van een vergramd God stilde (appeased the wrath of an angry God): „Er was geen toorn, die gestild moest worden. God haat de zonde, maar niet de zondaren... God heeft heiligen en zondaren gelijkelijk lief”.

Russell is beter vertrouwd met den doorlopenden zin van het Evangelie, dan ondergeleekende, wiens eigen voorstelling „volstrekt kettersch-immers heidensch” is.

¹⁾ Ds v. Dijk zond mij dit artikel; ik geef er, lettende op de betekenis der kwestie, gaarne hier mijn plaats voor vrij.

Prof. C. voornamelijk zien, dat of de mens zelfs sub-Gods lief mogelijk ooit kunnen daren?

Ten slotte stelling van wat meer even lief, als een oordeel van den vader.

Nu zal de kerk de werkwijze ment is.

Reeds Bavincks zoening g.

Dat Ge het subje van een

Ik moge geen goed te puiten, bij den d-

2 Cor. 5 tallass dikos, c

op hetge op hetge den Mens

Blijkba denboek d dan niet

zegt: Dat komai treedt da

gende o in Hebr.

waren, or ook de c het ant

zijn, toorn Ik wil der beide

mij vergu te wijzen

Trenc katallag conciliati

aside his ved us-t

tallass gratiam r is ten ee

met zich toorn t

gunst ont tallass Hem in g

voren ge En Be

aan: Ka Gods ver

(2 Cor. 3; 2 Cor. 5: Maar d

werk der zelfde als

Wat ik ook op heb, is

toorn s of tegen

ten, maar de rechte

(waarvan GENOMI an ang

Ik ver aangeha en dat n

die tekst den Zoon zien: De

Staat zonde.

Zelfs G reforme

zelf auto Chr. Ge

schuwd: „Wa vijandl doch ongetw scheid blijkei Godde toorn. dat des is. Zij zulk zondar de zon